

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
ΓΡΑΠΤΗ ΕΞΕΤΑΣΗ ΓΙΑ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΗ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΠΟΥ ΔΙΟΡΓΑΝΩΝΕΤΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΔΥ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΕΥ

Θέμα: Ελληνικά
Ημερομηνία: 13 Νοεμβρίου 2013
Διάρκεια: 2 ώρες και 15 λεπτά

**ΤΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΠΕΝΤΕ (5) ΣΕΛΙΔΕΣ
ΟΛΕΣ ΟΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΝΑ ΔΟΘΟΥΝ ΣΤΟ ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ**

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΈΚΘΕΣΗ

(Μονάδες 50)

Να αναπτύξετε ένα από τα πιο κάτω θέματα (500-550 λέξεις)

1. *Ο πιθανότερος ένοχος για την αυξανόμενη ανισότητα είναι η αποδυνάμωση των θεσμών και των πολιτικών που βοηθούν στην καταπολέμηση των οικονομικών ανισοτήτων.*

Να αναπτύξετε την πιο πάνω θέση καταδεικνύοντας συγκεκριμένους θεσμούς και συγκεκριμένες πολιτικές που έχουν αποδυναμωθεί και που γι' αυτόν το λόγο θεωρούνται ως ο μεγαλύτερος ένοχος για την αυξανόμενη ανισότητα. Να τεκμηριώσετε τις απόψεις σας με παραδείγματα και επιχειρήματα.

2. *Οι ποινικοποιήσεις και απαγορεύσεις που χρησιμοποιούνται για την αντιμετώπιση της βίας που παρουσιάζεται στις μέρες μας είναι χρήσιμες σαν ασπρίνες, η ριζική, όμως, θεραπεία έχει να κάνει με τη νοοτροπία, τη στάση, τον πολιτισμό μας. Μπορούμε να περιορίσουμε τον αυταρχισμό μέσα μας; Μπορούμε να αντισταθούμε σε κάθε ανομία και βία; Μπορούμε να στρατευθούμε με τη μεριά της αληθινής δημοκρατίας και της δικαιοσύνης; Να είμαστε άνθρωποι ανθρώπινοι;*

Να καταδείξετε την κρισιμότητα του καθενός από τα πιο πάνω ερωτήματα παράλληλα με το ρόλο που διαδραματίζουν οι ποινικοποιήσεις και οι απαγορεύσεις στη θεραπεία των φαινομένων κοινωνικής παθογένειας.

3. *Όταν θεωρεί κανείς ότι η δημοκρατία εκφράζεται κυρίως μέσα από τη συμμετοχή των πολιτών στις εκλογικές διαδικασίες ή την ελεύθερη έκφραση του λόγου (κι αυτή υπό προϋποθέσεις, στη βάση των ηθικών προτύπων κάποιου κόμματος, για παράδειγμα), ενώ ταυτόχρονα υπονομεύονται οι μηχανισμοί λογοδοσίας της δημοκρατίας, τότε η δημοκρατία δύσκολα μπορεί να εδραιωθεί.*

Να αναπτύξετε την πιο πάνω θέση δίνοντας έμφαση στους παράγοντες που

καθιστούν δύσκολη την εδραίωση της δημοκρατίας. Να τεκμηριώσετε τις θέσεις σας με παραδείγματα και επιχειρήματα.

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΚΕΙΜΕΝΟ ΓΙΑ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

(Μονάδες 30)

Η τρομοκρατία φαίνεται ότι μας χτυπάει ξανά την πόρτα. Έτσι τουλάχιστον φαίνεται να εκτιμάται από τους αρμόδιους. Το χαρακτηριστικό είναι ότι και μόνο η επίκληση του όρου παραπέμπει σε **υπέρτατη** βία και άρα στο υπέρτατο κακό που μπορεί να πάθει μια κοινωνία. Αυτή η προσέγγιση θα μπορούσε να ευσταθεί πριν από κάποια χρόνια. Σήμερα όμως η ταύτιση της βίας αποκλειστικά με την τρομοκρατία και η τρομοκρατία αποκλειστικά με τα Καλάσνικοφ ή, από την άλλη, η θεώρηση ως «επαναστατικού» οτιδήποτε ανάγεται σε μορφές πάλης του 20^{ου} αιώνα εκτιμώ ότι ανήκουν στην ίδια συντηρητική ατζέντα, καθώς αναπαράγουν στερεότυπα και παραδοσιακές λογικές που όχι μόνο δεν λύνουν κανένα πρόβλημα αλλά δημιουργούν συγχύσεις.

Όποιος ενδιαφέρεται για τη βία σήμερα, είτε ως τιμωρός, είτε ως αναλυτής, είτε ως αρμόδιος, οφείλει να λαμβάνει υπόψη ότι η βία είναι πολυδιάστατο και πολύμορφο φαινόμενο που στην εποχή μας ασκείται απ' όλους εναντίον όλων, με διάφορους τρόπους και τεχνικές, και αυτό αποτελεί ένα κρίσιμο στοιχείο αναπαραγωγής της.

Επίσης, η βία δεν μπορεί να αξιολογείται έξω από το κοινωνικό της πλαίσιο και σήμερα ζούμε σε μια βίαιη κοινωνία με διαφορετικό τρόπο σε σύγκριση με το παρελθόν. Είναι επομένως απορίας άξιον το γεγονός ότι για άλλη μία φορά επιχειρείται να αναλυθεί ως ενιαίο το πρόβλημα πολυπαραγοντικών και πολυδιάσπαρτων χωρικά, μορφολογικά και πιθανόν ιδεολογικά περιστατικών ένοπλης βίας και υπό ένα ενιαίο πρίσμα, δηλαδή εκείνο της επίθεσης στην κοινωνία. Αυτό υποβαθμίζει τη σημασία άλλων μορφών βίας, κυρίως επειδή ο ποινικός νόμος είναι ένα βήμα πίσω από την κοινωνία, παρά επειδή αυτές οι μορφές βίας επιφέρουν μικρότερη βλάβη.

Συγκεκριμένα, δεν είναι σαφές με ποιο κριτήριο στον επίσημο λόγο των πολιτικών και των ΜΜΕ η ένοπλη βία προβάλλεται ως μοναδική και υπέρτατη επίθεση στην κοινωνία. Συχνά το μέγεθος και η έκταση της βίας που αναπτύσσεται καθημερινά στα διάφορα επίπεδα διαπροσωπικών σχέσεων (βλ. π.χ. υποθέσεις κακοποιήσεων ανηλίκων), όπως και εκείνη που εισπράττει και υφίσταται καθημερινά η κοινωνία από τις συνέπειες της κρίσης, είναι το ίδιο σοβαρά και για τη δημοκρατική κοινωνία και γι' αυτούς που πέφτουν θύματα αυτών των καταστάσεων.

Η απώλεια της εργασίας, η οικονομική καταστροφή, ο **υποσιτισμός** και η ξαφνική **επιδείνωση** των συνθηκών ζωής προκαλούν καταστάσεις που ισοδυναμούν με πένθος, ανάλογο με εκείνο που υπάρχει, π.χ. στην ενδοοικογενειακή βία ή στο θύμα τρομοκρατίας. Εκτός αυτού το γεγονός ότι η βία (τρομοκρατική ή άλλη) στην κοινωνία της ελεύθερης αγοράς επιτελεί διάφορες λειτουργίες (π.χ. καταναλωτική αυτοεκπλήρωση, lifestyle, επίδειξη ανδρισμού κ.λπ.), δεν την ανάγει σε επίθεση στην κοινωνία, αλλά σε ένα στοιχείο της σύγχρονης πραγματικότητας, που δεν παράγεται εκτός της κοινωνίας αλλά εντός.

Επομένως, η άποψη που ταυτίζει το έγκλημα και την τρομοκρατία με την επίθεση στην κοινωνία φθάνει τα όριά της. Όλο και περισσότερο αποδεικνύεται ότι η κοινωνία μας είναι έτσι οργανωμένη ώστε να παράγει και τα δύο: άρα και τα δύο δε συγκροτούν μια εξωτερική λειτουργία της κοινωνίας.

Ένας δημοκρατικός ρεαλισμός, που προκύπτει πλέον ως κοινωνική ανάγκη, επιβάλλει έναν νέο λόγο ανάλυσης και αντίληψης των πραγμάτων, υπό το πρίσμα κατ' αρχήν της αναγνώρισης ότι κοινωνία δεν είμαστε μόνον «εμείς» αλλά και οι «άλλοι». Μια τέτοια οπτική υπερβαίνει τη θεώρηση του εγκλήματος ως επίθεσης στην κοινωνία και το εξετάζει ως παράπλευρο αποτέλεσμα του τρόπου οργάνωσης των οικονομικών και κοινωνικών σχέσεων. Η κοινωνία που είναι οργανωμένη για να παράγει έγκλημα είναι το σχήμα ανάλυσης που μπορεί να δώσει εξηγήσεις γι' αυτά που συμβαίνουν και να προτείνει μέτρα αντιμετώπισής τους. Και είναι αυτό το πλαίσιο που υπερβαίνει το αναχρονιστικό πνεύμα του δημόσιου λόγου για την αντιμετώπιση της βίας και της τρομοκρατίας, το οποίο όχι μόνο είναι ένα βήμα πίσω από την κοινωνία, αλλά ανήκει και σε μια νεωτερικότητα που τελείωσε, καλλιεργεί τον κοινωνικό διχασμό και, τέλος, οδηγεί σε πολιτικές που είναι **ατελέσφορες** επειδή ακριβώς προσεγγίζουν την κοινωνία με όρους λογιστή.

Σοφία Βιδάλη, από τον ημερήσιο τύπο (διασκευή)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ:

1. Να αποδώσετε περιληπτικά και με δικά σας λόγια το περιεχόμενο του πιο πάνω άρθρου (100-120 λέξεις). **(Μονάδες 10)**

2. Το έγκλημα και η τρομοκρατία δεν συγκροτούν μια εξωτερική απειλή αλλά μια διαρθρωτική λειτουργία της κοινωνίας.

Πώς τεκμηριώνεται η πιο πάνω θέση μέσα από όσα γράφει η συγγραφέας; **(Μονάδες 10)**

3. «το αναχρονιστικό πνεύμα του δημόσιου λόγου για την αντιμετώπιση της βίας και της τρομοκρατίας... ανήκει σε μια νεωτερικότητα που καλλιεργεί το διχασμό και οδηγεί σε πολιτικές που είναι ατελέσφορες»

Για ποιους λόγους η συγγραφέας χαρακτηρίζει το πνεύμα του δημόσιου λόγου για την αντιμετώπιση της βίας και της τρομοκρατίας αναχρονιστικό και ατελέσφορο; Να επισημάνετε στο άρθρο τρεις λόγους και να τους αναπτύξετε με συντομία.

(Μονάδες 10)

ΜΕΡΟΣ Γ΄: ΓΛΩΣΣΑ**(Μονάδες 20)**

1. Να γράψετε τα αντώνυμα για τις πιο κάτω λέξεις του κειμένου:

(Μονάδες 4)

- α) υποσιτισμός
- β) ατελέσφορες
- γ) υπέρτατη
- δ) επιδείνωση

2. «ανάγει», «υφίσταται»: Να γράψετε τα ρήματα αυτά στους γραμματικούς τύπους που καθορίζονται στη συνέχεια, σύμφωνα με το παράδειγμα που ακολουθεί.

(Μονάδες 4)

Ενεστώτας	Αόριστος (οριστική)	Αόριστος (υποτακτική)
Π.χ. παραπέμπει	παρέπεμψε	να παραπέμψει
ανάγει		
υφίσταται		

3. Να συμπληρώσετε τα κενά των προτάσεων που ακολουθούν επιλέγοντας από την αντίστοιχη παρένθεση την κατάλληλη λέξη και τοποθετώντας την στη συνέχεια στο σωστό γραμματικό τύπο:

(Μονάδες 4)

α) Ο γιατρός στο διευθυντή της κλινικής όλα τα ευρήματα.

(εγχειρώ, εγχειρίζω)

β) Στην Ινδία συχνάκαταστροφικές καταιγίδες.

(εγκύπτω, ενσκήπτω)

γ) Ο συγγραφέας στην ομιλία του..... το θέμα της ομοφοβίας σε όλες του τις διαστάσεις.

(πραγματεύομαι, διαπραγματεύομαι)

δ) Θα πρέπει οι ιθύνοντες να είναι..... απέναντι στα νέα μέτρα που θα προτείνει η Τρόικα, ώστε να ληφθεί η πιο συμφέρουσα απόφαση.

(καχύποπτος, φιλύποπτος)

4. Σε τέσσερις (4) από τις πιο κάτω προτάσεις υπάρχει ένα (για καθεμιά) ορθογραφικό, συντακτικό ή γραμματικό λάθος. **Να επισημάνετε τα λάθη** και να γράψετε στο τετράδιο σας την κάθε πρόταση με διορθωμένο το λάθος.
(Μονάδες 4)

- α) Το πρόγραμμα προϋπηρεσιακής κατάρτισης ενδιαφέρει όλους όσους ασχολούνται με θέματα εκπαίδευσης.
- β) Οι επικεφαλείς αστυνομικοί πήραν οδηγίες να διατάξουν την εκκένωση του νοσοκομείου.
- γ) Οι πληροφορίες που μας δώσατε έχουν ήδη μεταβιβαστεί επισήμως στον διευθυντή του τμήματος.
- δ) Η επιστολή ελήφθη μέσον του προϊσταμένου της αρμόδιας αρχής.
- ε) Το περιβάλλον που ανατράφηκε δεν του επέτρεψε να ακολουθήσει τις σπουδές που είχε σχεδιάσει.
- στ) Ο συγκεκριμένος βουλευτής τάχθηκε εξ αρχής αναφανδόν εναντίον της πολιτικής του κόμματός του.

5. Να γράψετε τη σημασία που έχουν στη Νέα Ελληνική οι πιο κάτω λόγιες φράσεις και στη συνέχεια να τις χρησιμοποιήσετε σε δύο δικές σας προτάσεις (μία για κάθε φράση), σωστά διατυπωμένες, έτσι ώστε να φαίνεται με σαφήνεια η σημασία των φράσεων:
(Μονάδες 4)

- α) εξ απαλών ονύχων
- β) εκών άκων

© Copyright 2013 – Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού.

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση με οποιοδήποτε μέσο όλου ή μέρους του περιεχομένου χωρίς τη συγκατάθεση του εκδότη.